

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Fjärilsbok sätter rekordet för bästa faktabilderbok

Lassén-Seger, Maria

Published in:
Hufvudstadsbladet

Published: 21/03/2024

Document Version
Accepted author manuscript

Document License
Publisher rights policy

[Link to publication](#)

Please cite the original version:

Lassén-Seger, M. (2024). Fjärilsbok sätter rekordet för bästa faktabilderbok: Recension av Katja Bargum & Jenny Lucander: *Fjärilarnas rekordbok*. *Hufvudstadsbladet*, 23. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2024040113856>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Fjärilsbok sätter rekordet för bästa faktabilderbok

Katja Bargum & Jenny Lucander: *Fjärilarnas rekordbok*. Förlaget, 2024.

Fjärilarnas rekordbok (2024) är Katja Bargums och Jenny Lucanders uppföljare till den hyllade *Myrornas rekordbok* (2022). Nu med en annan insekt i huvudrollen, nämligen fjärilen. Faktabilderboken är ett etablerat fenomen inom barnboksbranschen och utgör idag en ansevärd procent av den årliga bilderboksutgivningen, både här och i Sverige. Djur och natur hör till den vanligaste tematiken, men också allt från kropp, känslor, pengar, maskiner, folketro, tiden och rymden till kvinnliga förebilder och krig kan och har behandlats i faktabilderboksform.

Imponerande helhetstänk

Idag ställs höga krav på faktabilderboken. Den ska förstås återge fakta sakligt och korrekt, men den ska också fungera på bilderbokens villkor som ett såväl textuellt som visuellt medium. I det avseendet sopar Bargum och Lucanders rekordböcker golvet i jämförelse med många andra faktabilderbokstitlar. I *Fjärilarnas rekordbok* finns – liksom i föregångaren – ett genomarbetat helhetstänk som gör den till upplysande, roande och njutningsfull läsning.

Fakta och träffsäkra anekdoter

Bargums text är ledigt skriven med ett direkt tilltal till läsaren som varken är mästrande eller torftigt, två att faktabilderbokens värsta fallgropar. Istället är den inbjudande och kittlar fantasin: ”fjärilarna har också andra superkrafter än skönhet. De ser bräckliga och lätta ut men de är tuffa. Fjärilar kan dricka svett, flyga över halva jordklotet och övervintra under snön. De kan göra sig osynliga för sina fiender eller skrämman vettet ur dem.” Boken binds samman av att olika fjärilsarter får slå rekord som mest skrämmande, störst, snabbast, mest långlivad eller blodtörstig. Men rekorden utgör bara en liten del av den mer omfattande faktatext som i väl utplacerade textutor på uppslagen berättar om lurviga fjärilsarver och långsnablade nektarsugare i en hisnande combo av fakta och träffsäkra anekdoter, som involverar bland annat 1600-talsbotaniker och insektsforskare Maria Sibylla Merian, Charles Darwin, ekologen Ilkka Hanski och Cristiano Ronaldo.

Kreativt myller

Den organiska helhet som varje uppslag utgör bär Lucanders kännpaka linjeföring och signatur. Med fingertoppskänsla för färg och form levererar Lucander det ena fängslande uppslaget efter det andra. De utgör var för sig ett kapitel men knyts som pärlor i ett halsband samman till en samstämmig helhet. Djärvt sammanfogas småsmeda vita textutor som om de bestod av utrivna papperslappar med runda pratbubblor, fyndigt infogade bildrutor, människor och djur mot en dynamiskt varierad bakgrund i mjukt brutna färgskalor. Anslaget är betydligt mer vildvuxet än i den förra boken. Men det som kunde ha blivit kaotiska collage, blir istället organiska syntester av ord och bild, färg och form som får läsaren att vilja dröja sig kvar vid sidorna och utforska deras kreativa myller.

Vi ses i fjärilsbaren!

Fjärilarnas rekordbok är en värdig uppföljare som står stadigt på egna ben. Är man som jag svag för fyndig prutt- och bajshumor är avsnittet om Nordamerikas tjockhuvudfjäril vars larv skjuter ”ut bajset som kanonkulor ur baken” så långt att ”det motsvarar att du skulle stå på mitten av en fotbollsplan och prutta en bajskorv rätt in i mål” en fullträff. Goda råd om hur en fixar ett fjärilsdisco eller öppnar en fjärilsbar i sin trädgård inspirerar, liksom tipset om att låta ogräset och gräsmattan växa och blomma för att dra till sig fjärilar. *Fjärilarnas rekordbok* håvar in en sommarlängtan som gör mig knäsvag i denna gråvåta vårvintertid. Vårens första fjäril är citronfjärilen. Snart vaknar den och jag håller redan utkik.

Maria Lassén-Seger